лансу. Загалом позичковий капітал суб'єктів господарювання характеризує сукупний обсяг фінансових зобов'язань, тобто загальну суму боргу підприємства. Згідно з ПС(Б)О № 2 «Баланс» зобов'язаннями є заборгованість суб'єктів господарювання, що виникла внаслідок минулих подій, і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. Тобто сума зобов'язань є наслідком прийнятих у минулому фінансових зобов'язань, які є підставою для вилучення коштів у суб'єктів господарювання в майбутньому й можливої втрати від такого вилучення економічної вигоди. Сьогодні є дуже актуальним ґрунтовне вивчення усієї сукупності кредитних відносин, причин появи різних видів відносин зобов'язального характеру та наявних диспропорцій структури капіталу.

Постійне продукування боргів не можна розглядати відокремлено від чинної системи грошового обігу, оскільки за самим визначенням цієї економічної категорії — це безперервний рух грошей, що виконують функції засобу обігу й платежу. У цьому аспекті на сьогодні не проведено критичної оцінки багаторівневої системи економічних відносин у сфері товарно-грошового обігу. Це необхідно для визначення потенційного попиту на національну грошову одиницю і зменшення гіпертрофованого значення іноземної валюти, а також забезпечення накопичення ресурсів для сприяння розвитку інвестиційного процесу.

УДК 336.71

І. А. Канцір,
здобувач кафедри банківської справи,
Львівська комерційна академія,
викладач кафедри обліку, фінансів та аудиту,
Львівський техніко-економічний коледж
Нацонального університету «Львівська політехніка»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЯК ВАЖЛИВОГО ЕЛЕМЕНТУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

З переходом до ринкової економіки у фінансовій системі України активно еволюціонує фінансовий ринок як її сполучний елемент і забезпечуюча сфера. Поява і розвиток фінансового ринку пов'язані зі зростанням потреби суб'єктів економіки у залу-

ченні фінансових коштів з метою здійснення виробничої та інших видів діяльності.

Вивчення особливостей структуризації, інструментів та механізмів регулювання фінансового ринку перебуває у центрі уваги багатьох вітчизняних економістів-практиків та науковців, зокрема Є. А. Єлецьких, Ю. М. Коваленко, В. В. Корнєєва, І. О. Лютого, В. І. Стояна, І. О. Школьник та ін.

Фінансовий ринок України еволюціонує шляхом модифікації кількісних та якісних характеристик свого розвитку та впровадження нових фінансових інструментів, операцій та послуг, оскільки фінансовий ринок через сукупність ринкових фінансових інструментів скеровує потік коштів від власників заощаджень до позичальників [1, с. 257]. Основними ознаками розвиненого фінансового ринку є стабільність нормативно-правової бази, інформаційна прозорість операцій та учасників ринку, широке коло учасників та високотехнічна інфраструктура. Наявність даних ознак забезпечує швидке залучення фінансових інструментів [2, с. 36].

Модель фінансового ринку визначається аналізом співвідношення частки використовуваних фінансових інструментів у національній фінансовій системі. Вибір ринкової моделі здійснюється під впливом багатьох чинників, зокрема: історичних передумов розвитку фінансової системи, інституційних уподобань учасників ринку, ефективної системи управління фінансовими ризиками, можливістю капіталізації та інтеграції в європейський простір.

Як свідчить практика, становлення фінансового ринку під час розвитку фінансових систем може відбуватись за трьома моделями: англо-американською (англосаксонською), романо-німецькою (євроконтинентальною, німецько-японською) та ісламською.

В американській моделі фінансів грошові потоки розподіляються між контрагентами за допомогою контрольованого державою фондового ринку. Водночас для України на даний час це неможливо, оскільки фондовий ринок, як стверджують фахівці, сформовано внаслідок приватизації з використанням приватизаційних майнових сертифікатів і фактично процес приватизації реального сектора економіки відбувався у паперовому варіанті, без реальних капіталовкладень [3, с. 76].

Романо-німецька модель відображає домінування кредитної форми фінансування з використанням інструментів боргу.

Ісламська модель базується на забороні або, рідко, на обмеженні відсоткової винагороди у фінансових операціях, дохід залежить від частки участі, а не як відсотки. Дана модель фінансового ринку ґрунтується на релігійних традиціях, теологічних

вченнях та знанні ісламу. Україна є християнською державою і дана модель не є прийнятною для нашого світогляду.

В основу фінансового ринку України покладено євроконтинентальну модель, у якій переважає довгострокове кредитування банківськими структурами та пріоритетний розвиток банків як фінансових посередників [4, с. 76]. У нашій державі прийнятною вважається банкоцентрична модель фінансового ринку, за якої банки виконують функцію перерозподілу тимчасово вільних фінансових ресурсів шляхом кредитування, а частка вкладень інвесторів у цінні папери ще несуттєва, водночас поступово зростає. Це зумовлено, на наш погляд, процесом поступального розвитку фінансового ринку, який на даний час перепрофільовується, ускладнюючи фінансові інструменти та створюючи умови для диверсифікації розміщення тимчасово не залучених фінансових ресурсів.

З метою структуризації фінансового ринку використовують фінансові інструменти, що його обслуговують. Більшість учених дотримується укрупненого поділу ринку, зокрема за строками обігу фінансових інструментів фінансовий ринок сегментується на грошовий ринок та ринок капіталів (кредитний ринок та ринок цінних паперів). Як правило, на грошовому ринку здійснюються в основному короткострокові депозитно-ощадні операції, а на ринку капіталів здійснюється емісія та придбання довгострокових кредитних ресурсів та цінних паперів [5, с. 93].

Інтеграція України у світовий фінансовий простір має на меті оновлення національної фінансової системи та побудови її ринкової соціально орієнтованої моделі та інвестування в національну економіку іноземного капіталу у формі інвестицій та кредитів. Таке залучення іноземних кредитів на фінансовий ринок має певною мірою двоїстий характер: з одного боку — залучення коштів для розвитку економіки, а з іншого — формування зовнішнього боргу країни. Тобто надзвичайно актуальним стає завдання підвищення раціональності використання іноземних кредитних ресурсів, а також залучення на кредитний ринок нереалізованого потенціалу домогосподарств.

З метою інтеграції України у світовий фінансовий простір необхідно сформувати нормативну базу, створити державні регулятори та сприяти становленню конкурентоспроможних учасників фінансового ринку.

Список літератури

1. *Завгородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С.* Фінансовий словник. — Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 1996. — 384 с.

2. Розвиток фінансового ринку в Україні: монографія / С. Я. Єлецьких, В. М. Грідасов, Є. В. Колмикова. — Краматорськ: ДДМА, 2011. — 176 с.
3. *Школьник І. О.* Фінансовий ринок України в контексті розвитку світової фінансової системи: Монографія. — Суми: УАБС НБУ, 2007. — 98 с.
4. *Корнєєв В. В.* Модель та інструментарій фінансового ринку України // Фінанси України. — 2005. — № 6. — С. 76—81.
5. *Коваленко Ю. М.* Структуризація сучасного фінансового ринку // Фінанси України. — 2010. — № 9. — С. 91—99.

УДК 336.71

Aydın Karapinar
Prof., Dr., Gazi University, Ankara, Turkey,
Cemil Şenel
Assistant, Gazi University, Ankara, Turkey

DEVELOPMENT AND INVESTMENT BANKS IN TURKISH BANKING SYSTEM

Abstract:
All the theories of development assert that the development of the developing countries could be viable through industrialization and investments in this field. The most important obstacle for the developing countries is the low level of income and insufficient amount of savings resulting from it. In order to overcome these problems, developing countries have established development and investment banks. This study analyses the role and the financial performance of development and investment banks operating in Turkey. The results of the study suggest that these banks own quite high capital adequacy and hence have the highest return on assets and the lowest return on equity.

Introduction

Development banks are the banks, which enable entrepreneurs to invest in branches of industries by providing technical assistance and meeting the investment capital deficit and accelerating the industrialization process (Ertuna. 1982:121). Development banks, with the essential technical assistance, contribute to development process through supporting and improving the enterprises with insufficient capital in developing countries and transferring the scarce sources to the beneficiaries in line with the developmental objectives